

Basketen gav tjejerna ökat självförtroende

Hösten 2003 åkte vi till Nicaragua som ungdomspraktikanter, för att med idrott som medel jobba med jämställdhet och demokrati. Genom att starta ett basketlag för tjejer på landsbygden ville vi bidra till stärkt självkänsla hos ungdomarna och påverka attityderna till de traditionella könsrollerna.

I Nicaragua är machokulturen tydlig, vilket bland annat kan ses genom mannens tillgång till det offentliga utrymmet (*la calle*) och kvinnans begränsning till hemmet och dess sysslor (*la casa*). I städerna är fenomenet inte lika tydligt men på landsbygden, där vi jobbade, är könsrollerna ofta djupt rotade. Detta speglar sig även i de fritidsaktiviteter som tjejer respektive killar ägnar sig åt. Antalet idrotter som tjejer generellt utövar är begränsat, och sker främst på skoltid. Killarna har däremot en friare tillgång till idrott, vilket hänger ihop med deras förfogande över det offentliga utrymmet.

Lecheguagos ligger tjuugo minuters skumpig bussfärd från León och förhållandena där är, liksom överlag på den nicaraguanska landsbygden, fattiga. Vi bodde i Los Chavez, den del av byn där ett basketlag med killar redan fanns. För att bidra till tankar kring könsroller och jämställdhet ville vi dock satsa hårt på att starta ett lag med tjejer. Genom att besöka klasser i byns skola och berätta om vår idé att starta ett basketlag för tjejer fick vi efter ett tag ihop ett lag på ett tjugotal förväntansfulla tjejer i 13-20-årsåldern.

Tjejerna blir säkrare

I början var tjejerna blyga och kände sig tafatta, de sprang inte fullt ut och ville inte svettas eller se dumma ut. Detta var kanske inte så konstigt, då basket inte är en traditionell "tjejsport" i Nicaragua och eftersom ingen av tjejerna hade spelat det innan. Så småningom blev dock tjejerna säkrare i gruppen, mer bekväma och nyfikenheten och viljan att lära sig spelet ökade. Helt plötsligt var det nervösa fnittret utbytt mot rop och uppmaningar till de andra tjejerna att kämpa och ta i. Efter ett tag hade deras självförtroende på planen vuxit så mycket att de kunde uppmana killarna, som hängde runt planen och störde, att sticka därifrån och låta dem spela ifred.

Flera av tjejerna sa också till andra tjejer i laget, som inte visade något intresse av att spela, att de antingen skulle skärpa sig eller strunta i att komma på träningarna. Dessutom började tjejerna och killarna att spontant spela ihop på flera av de fester som vi hade ihop med laget för att samla in pengar till föreningen. Tjejerna tog plats i spelet och killarna hade inte samma överlägsna attityd till tjejernas basketspel som de hade haft innan och började dessutom uppmuntra tjejerna.

Förutom att tjejerna växte på basketplanen såg vi också hur de berikades utanför planen. Genom att ha fått en fritidsaktivitet utanför skolan och hemmet fick tjejerna ett nytt sätt att umgås på och nya vänner. För de tjejer som inte ens hade skolan som social träffpunkt betydde detta väldigt mycket. En av tjejerna, som inte gick i skolan, berättade att just alla nya vänner som basketen gav henne betydde väldigt mycket. Genom basketen fick tjejerna ta del av det utrymme som i mångt och mycket tillhör männen.

Vi sådde ett frö

Tjejlaget finns idag tyvärr inte kvar. På grund av den knappa tiden förankrades laget och föreningen inte ordentligt i byn och dessutom var den åldersgrupp som vi satsade på svår att nå. Detta då tjejerna nästan var klara med skolan och därmed var på väg att skaffa familj, jobb eller i ett fåtal fall vidare utbildning. Men trots att laget inte längre finns lyckades vi ändå så ett frö till tankar kring könsroller och jämställdhet hos ungdomarna vi jobbade med. Basketen presenterades som en valmöjlighet för tjejerna, en paus från arbetet i hemmet, och gav dem nya vänner, glädje, ökat självförtroende och en bättre relation till killarna i byn.

Text och foto:

Karin Ander och Sara Mellander